

OD REDAKTORÓW

Wydanie *Zeszytów Prasoznawczych*, które oddajemy do rąk Czytelników, nosi kolejny numer 2 w 2019 roku, ma jednak nietypowy charakter. W listopadzie 2017 roku, gdy pożegnaliśmy profesora Walerego Pisarka, zaczęły się rozważania o tym, jak upamiętnić Jego pracę i dorobek naukowy. W redakcji *Zeszytów Prasoznawczych*, których Profesor przez wiele lat (1991–2012) był redaktorem naczelnym, a niemal od początku wydawania czasopisma – autorem, powstała myśl o specjalnej edycji *Zeszytów*, numerze poświęconym tylko i wyłącznie osobie i pracom naukowym Walerego Pisarka. W efekcie zebraliśmy tom bardziej niż zwykle obszerny i wyjątkowo eklektyczny. Artykułom naukowym, analizującym różne aspekty dorobku naukowego Profesora, towarzyszą teksty wspomnieniowe, niektóre powstałe pod wpływem emocji, inne pisane z perspektywy wielu lat. Liczba i zróżnicowanie tematyczne zebranych tekstów pokazują, jak ważna i wielowątkowa była praca Walerego Pisarka jako językoznawcy i medioznawcy; wspomnienia zaś przywołują bogatą osobowość, pokłady optymizmu i życzliwości Profesora, a także odsłaniają nieco z kulis życia prywatnego.

W części artykułowej zamieszczamy aż 13 tekstów powstałych na zamówienie redakcji *Zeszytów Prasoznawczych*. Na początku Wojciech Kajtoch i Magdalena Hodalska, kolejno sprawujący po Walerym Pisarku funkcję redaktora naczelnego *Zeszytów*, przedstawiają ogólny rys biografii, dokonań naukowych i organizatorskich Profesora. W uzupełnieniu Władysław M. Kolasa i Edyta Gałuszka prezentują pełną bibliografię i analizę bibliometryczną niezwykle bogatego dorobku tego uczonego, na który składa się niemal 900 pozycji.

Serię tekstów medioznawczych otwiera Tomasz Goban-Klas, zastępca dyrektora OBP w latach 70. i 80. Wymieniając ważniejsze dzieła Profesora, przywołuje etos Ośrodka Badań Prasoznawczych, któremu przewodził Walery Pisarek. Artykuł Tomasza Mielczarka dotyczy tych prac naukowych, które podkreślają wkład profesora Pisarka w rozwój polskiego prasoznawstwa. Stanisław Michalczyk skupił uwagę na podręczniku akademickim autorstwa Walerego Pisarka pt. „Wstęp do nauki o komunikowaniu”, akcentując jego nowoczesność i walory dydaktyczne. Olga Dąbrowska-Cendrowska śledziła z kolei przykłady recepcji „Analizy zawartości prasy” jako podręcznika – i jako wciąż rozwijanej metody badawczej. Izabela Dobosz przypomniała natomiast o udziale Walerego Pisarka w stworzeniu podwalin pod późniejszą ustawę Prawo prasowe (1984) oraz ustawę o języku polskim (1999).

Językoznawczymi aspektami studiów Walerego Pisarka nad prasą (jej językiem, stylistyką etc.) zajęła się Małgorzata Kita, pokazując m.in., w jaki sposób młodsze pokolenie uczonych kontynuuje poszukiwania zapoczątkowane przez Profesora. Obszerne studium Jacka Kołodziejca dotyczy z kolei wielkiego projektu badawczego Walerego Pisarka z przełomu wieków – badania słów sztandarowych – oraz wskazuje współczesnych kontynuatorów socjolingwistyki. „Warunkiem *sine qua non* sukcesu opisywanej metody w ostatecznym jej kształcie był fenomen Walerego

Pisarka, rzeczywiście jej twórcy...” – konstatuje Kołodziej. O tym, jaką rolę w życiu i karierze naukowej Walerego Pisarka odegrał Śląsk, pisze Jacek Warchała, podkreślając rolę Profesora w dyskusjach nad statusem języka Ślązaków. Natomiast Janina Fras skupiła uwagę na istotnym wkładzie Profesora w powstanie słowników i opracowań encyklopedycznych, od „Kieszonkowego słowniczka ortograficznego” (1976) po „Encyklopedię książki” (2017).

Na zakończenie tej części Ryszard Filas, analizując blisko 300 publikacji Profesora zamieszczonych w *Zeszytach Prasoznawczych*, szuka związków prac badacza z przebiegiem Jego kariery naukowej, rozwojem zainteresowań badawczych oraz rolami społecznymi odgrywanymi w OBP i ZP. Agnieszka Cieślukowa w krótkim eseju naświetla zagadnienie spuścizny archiwalnej uczonego.

W kilku artykułach autorzy podejmują podobne wątki twórczości Walerego Pisarka i powołują się na te same jego prace. Może to sprawiać wrażenie powtórzeń, lecz jest wynikiem świadomej polityki redakcyjnej. Nie narzucając ścisłych granic tematycznych Autorom, redakcja liczyła na ukazanie recepcji dzieł Profesora w wielorakim ujęciu. Spojrzenie na te same kwestie oczami różnych autorów daje szerszy pogląd na odbiór i interpretację zwłaszcza kluczowych podręczników („Wstęp do nauki o komunikowaniu”, „Nowa retoryka dziennikarska”, „Analiza zawartości prasy” i in.).

Część druga tego numeru *Zeszytów* zawiera wspomnienia o Walerym Pisarku. Otwiera ją wzruszający tekst córki Profesora, Doroty Krzywickiej-Kaindel, zatytułowany „Tatusiowa córeczka”. Jerzy Mikułowski Pomorski sięga pamięcią do czasów swej współpracy z Ośrodkiem Badań Prasoznawczych i Walerym Pisarkiem w latach 60. i 70. Zbigniew Bajka, związany z OBP od 1968 roku, odtwarza przełomowy okres, gdy ważyły się losy firmy i jej szefa po tragicznej śmierci dyrektorki Ireny Tetelowskiej. Lucyna Słupiek, Jacek Kołodziej i Michał Bukowski wspominają Profesora jako wykładowcę, promotora i mistrza spotkanego na początku swej drogi naukowej. Klaudia Cymanow-Sosin w nacechowanym emocjonalnie tekście pisze o wkładzie Walerego Pisarka w rozwój Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Papieskiego JP II, w którym Profesor wykładał w ostatnich latach. Edward Chudziński natomiast przybliży czytelnikowi mniej znane związki Walerego Pisarka ze studium dziennikarskim Wyższej Szkoły Pedagogicznej, obecnie Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Iwona Hofman, Zbigniew Oniszczyk oraz Wojciech Furman przywołują epizody – spotkania z profesorem Pisarkiem, które zapisały się w ich pamięci o Nim jako Uczonym czy po prostu Osobowości. Tę część zamyka ciepły obrazek z wakacji, spędzanych rokrocznie przez profesora Walerego Pisarka w Posejnelach nad jeziorem Pomorze, odmalowany przez Teresę Sasińską-Klas. Zamiast wspomnień – medioznawca i poeta Ignacy S. Fiut napisał dedykowany Profesorowi wiersz. Przedrukujemy także na wstępie wzruszającą mowę prof. Jerzego Bralczyka wygłoszoną podczas uroczystości pogrzebowych.

Nie wszystkie plany redakcji temu udało się zrealizować. Mamy też świadomość, że badania dorobku naukowego Profesora i OBP pod jego kierownictwem są dalekie od zakończenia. W dalszych numerach *Zeszytów Prasoznawczych* pojawią się zapewne kolejne artykuły poświęcone medioznawczym pracom Walerego Pisarka

i OBP, m.in. obszerne studium na temat Jego wkładu w działalność międzynarodowych struktur badaczy mediów, w tym AIERI/IAMCR oraz tematycznych gremiów UNESCO. Jesteśmy otwarci na dalsze publikacje.

* * *

Wiadomość o śmierci profesora Walerego Pisarka podały wszystkie ważniejsze media krajowe zaledwie kilkadziesiąt minut po tym fakcie, w niedzielę 5 listopada 2017 roku. Monitoring mediów z kwartału następującego po tym wydarzeniu pokazuje, że o nagłym odejściu mistrza pokoleń dziennikarskich ukazało się w sumie 367 materiałów, z czego 20 to przekazy telewizyjne, 51 – radiowe, 65 – prasowe (w tym 24 nekrologi), zaś pozostałe 231 to materiały serwisów internetowych¹. Około połowa, bo 182 materiały, pojawiły się w mediach o zasięgu ogólnopolskim. W mediach o zasięgu lokalnym i regionalnym wyraźnie widoczna jest koncentracja przekazu w Małopolsce (115 materiałów) i na Śląsku (27 materiałów).

Najwięcej (231) informacji o śmierci profesora Walerego Pisarka opublikowano – co jest dość oczywiste – w ciągu pierwszych 48 godzin. Wiadomość rozprzestrzeniła się najszybciej za pośrednictwem internetu. W wieczornych serwisach informacyjnych w niedzielę 5 listopada podały ją główne stacje radiowe i telewizyjne. Druga fala obecności informacji o odejściu Profesora nastąpiła w mediach w dniu pogrzebu, czyli 16 listopada. Szacunkowa ocena liczby odbiorców, do których informacja ta mogła dotrzeć w tych i następnych dniach, zbliża się do 16 milionów, na co składa się 4,7 mln widzów, ok. 1,4 mln radiosłuchaczy, ok. 2,9 mln czytelników prasy oraz 6,9 mln korzystających z serwisów internetowych.

Podajemy te dane, ilustrujące medialne echo odejścia badacza mediów, ponieważ z medioznawczego obowiązku. Żywimy też nadzieję, że ktoś podejmie się jeszcze obszernego badania obecności Profesora w mediach za życia – setek wywiadów, których udzielił, porad językowych, wystąpień telewizyjnych w Studio 2, później w roli przewodniczącego Rady Języka Polskiego i organizatora dyktand, a także publikacji o Profesorze, jego biografii i aktywności na wielu polach.

Agnieszka J. Cieślukowa, Ryszard Filas

---

¹ Wszystkie przytoczone tu i poniżej dane na podstawie materiałów i metodologii Press-Service Monitoring Mediów. Opracował Stanisław Nowicki. Redakcja *Zeszytów Prasoznawczych* dziękuje za udostępnienie.